Het woord van God is compleet

door: Gerard Oudijn

www.gezondewoorden.nl

1. inleiding

Zo nu en dan worden er geschriften gevonden die toegeschreven worden aan apostelen of andere Bijbelse figuren. Voorbeelden hiervan zijn het Evangelie van Thomas, het Evangelie van Maria (Magdalena) en het Evangelie van Filippus. Ook bestaan er alternatieve geschriften over de Handelingen, zoals de Handelingen van Petrus en de Handelingen van Paulus. Daarnaast zijn er apocriefe openbaringen, onder meer toegeschreven aan Petrus en Paulus.

betrouwbaar?
De vragen die zich aandienen zijn: zijn deze geschriften authentiek? En: hadden ze toegevoegd moeten worden aan de canon van de bijbel? Is de bijbel eigenlijk wel compleet? En horen sommige boeken die nu in de bijbel staan er wel in? Andere, recenter gevonden boeken zijn soms in tegenspraak met wat we in de Schrift vinden.

God bewaakt
Er staat veel op het spel. Want achter al deze vragen gaat de kernvraag schuil: heeft God Zijn Woord bewaard, zoals Hij heeft beloofd (Jer. 1:12)? Gods woord staat immers vast (Ps. 119:89; Jes. 40:8), zozeer dat wordt gezegd dat hemel en aarde voorbij zullen gaan, maar Gods woord geenszins (Matth. 24:35).

alleen de Schrift
In dit artikel wil ik voorbij gaan aan tradities en overleveringen van mensen en Gods afgevaardigden (>apostelen) zelf aan het woord laten. Ik wil laten zien dat uit hun eigen woorden blijkt dat zij zelf zorg hebben gedragen voor het bijeenbrengen van de Schriften en dat dit niet honderden jaren later door kerkelijke concilies gedaan is. Wat wij nu kennen als de bijbel, zijn de Schriften die door de apostelen bij elkaar zijn gebracht en zijn gebundeld. Zij waren ooggetuigen en door Jezus Christus zelf afgevaardigd. Zij wisten hoe belangrijk hun missie was, omdat er al zeer snel verval zou optreden in het christendom en men massaal zou afwijken van de gezonde woorden van de Heer Jezus Christus (1 Tim.6:3; 2 Tim.4:3).

God is God
Als God werkelijk God is, dan is het ook logisch dat Hij het meeste waardevolle wat er is, Zijn woord, heeft bewaard. Een gelovige is iemand die vertrouwt op wat God gesproken en beloofd heeft. Dan zul je niet beschaamd worden (Rom. 10:11). Het is beter om op God te vertrouwen, dan op mensen (Ps.118:8). Maar hoe zou dat kunnen als Zijn woord niet betrouwbaar is?

2. Paulus heeft het woord gecompleteerd

De bijbel is geschreven over een periode van enkele duizenden jaren. Ga maar na: de schepping van Adam was ongeveer 6000 jaar geleden en de boeken van het Nieuwe Testament zijn ongeveer 2000 jaar geleden geschreven. Adam was de eerste die een deel op Schrift stelde, maar wie sloot uiteindelijk het geheel af en maakte het woord van God compleet?

Kolossenzen 1 (naar ISA)
[25] Haar *(de ecclesia, vers 24)* bediende werd ik naar het beheer van God, dat aan mij gegeven wordt voor jullie, *om het woord van God compleet te maken*.

vol maken
Het begrip dat hier wordt weergegeven met *compleet maken (Grieks: plerosai)*, wordt in de Statenvertaling (SV) en Herziene Statenvertaling (HSV) weergegeven met *vervullen* – hetzelfde woord dat ook gebruikt wordt wanneer profetieën hun vervulling krijgen. Een profetie is een voorzegging en wanneer deze uitkomt, is de profetie vervuld, compleet. Elders wordt dit woord vertaald met *voleindigen* (Luk. 7:1, SV) of *volbrengen* (Luk. 9:31, SV).

Paulus
Aan Paulus was gegeven het geheim te openbaren dat aeonen en generaties verborgen was gebleven (Kol. 1:26). Tot dan toe was dit niet bekendgemaakt, maar Paulus mocht het laatste onderdeel toevoegen aan Gods openbaring.

Dit geheimenis betreft — in grote lijnen — de periode waarin Israël, als Gods uitverkoren volk, terzijde is gesteld, terwijl God Zich een volk verzamelt uit de natiën (Hand. 15:14). Redding werd naar de natiën gezonden (Hand. 28:28) en daarom zegt Paulus: *Christus onder jullie, natiën* (Kol. 1:27)!

God gaf het beheer van dit laatste deel van Zijn openbaring aan de apostel Paulus en hij completeerde hiermee het woord van God. Hij bracht het tot volheid door eraan toe te voegen wat nog ontbrak. Paulus was degene aan wie dit geheimenis bekend gemaakt werd en hij spreekt er op diverse plaatsen over, bijvoorbeeld in Romeinen 16:25 en Efeze 3:3, 4 en 9.

de Schrift
Hoewel dit geheimenis een geweldig en veelomvattend onderwerp is, vormt het niet het thema van dit artikel. Wat ik wil laten zien, is dat dat Paulus, in samenwerking met anderen, zoals Petrus, de boeken die wij kennen als het Nieuwe Testament heeft samengebracht en voltooid tot een eenheid: de Schrift. Paulus heeft niet alleen de laatste onthullingen aan de Bijbel toegevoegd, maar ook de Schriften daadwerkelijk bijeengebracht tot een compleet geheel.

3. de canonvorming van de Schrift

De canon van de Bijbel is het geheel van erkende boeken die onze Bijbel vormen. Dat zijn er in de gangbare telling 66, maar omdat het boek van de Psalmen officieel vijf boeken telt en niet slechts uit één boek bestaat, moeten we in totaal 70 boeken tellen in onze bijbel. Daarover later meer.

christelijke traditie
Volgens de traditie is de samenstelling van de canon pas voltooid in de tweede helft van de vierde eeuw (bron: Wikipedia). Met andere woorden: pas eeuwen nadat de apostelen hun woorden hadden opgeschreven, zou men de geschriften bij elkaar hebben gebracht en geordend tot de verzameling boeken die wij vandaag de Bijbel noemen. Een nogal onbetrouwbare situatie dus, want in die honderden jaren kan er van alles mis zijn gegaan.

het woord gecompleteerd
De Schrift leert in Kolossenzen 1:25 dat Paulus het woord van God gecompleteerd heeft. We hebben al gezien dat dit betekent dat hij de laatste onthullingen aan het woord heeft toegevoegd. Maar zoals we in de volgende hoofdstukken zullen zien, heeft Paulus er ook zorg voor gedragen dat de geschriften bij elkaar werden gebracht. De Hebreeuwse Tenach, ons Oude Testament, bestond

natuurlijk al. Daaraan heeft Paulus, in samenwerking met anderen, de boeken van het Nieuwe Testament toegevoegd, ze gerangschikt en gebundeld tot een volmaakte en voleindigde eenheid.

Dat Paulus, maar ook Petrus, nadrukkelijk naar voren brengen dat zij deze taak op zich hebben genomen, wil ik laten zien. Paulus heeft, samen met enkele anderen, ervoor gezorgd dat wij het woord van God hebben: compleet en in een samenstelling die de apostelen zelf bij elkaar hebben gebracht en geordend.

apostelen
Paulus en Petrus waren apostelen. *Apostel* is een Grieks woord en betekent *afgevaardigde*. Zij waren afgevaardigden van Christus (Gal.1:1, 1 Petr.1:12) en aangesteld met een missie (1 Tim.2:7) die zij hebben vervuld. Het is dan ook volkomen logisch dat juist zij, als de belangrijkste apostelen, deze taak op zich hebben genomen en tot een goed einde hebben gebracht.

alleen de Schrift
In dit artikel wil ik voorbij gaan aan tradities en overleveringen van mensen en laten zien dat de Schrift zelf verklaart dat de apostelen de Schriften bij elkaar gebracht hebben en dat dit niet honderden jaren later door kerkelijke concilies gedaan is.

4. ooggetuigen

De apostelen, die wij kennen als de Twaalf, trokken jarenlang met Jezus op en zagen hoe Hij zieken genas en andere wonderen deed. Blinden werden de ogen geopend, doven konden horen, lammen konden lopen, enz. Ook werden zij onderwezen aan Zijn voeten. Een aantal van deze toespraken waarmee Jezus hen onderwees, vinden we in de Schrift, zoals de Bergrede in Mattheüs 5-7 en de zogenoemde Rede over de laatste dingen in Mattheüs 24 en 25.

woorden van eeuw-ig leven
De twaalf hadden geweldige dingen gezien en wisten met Wie zij te maken hadden, namelijk de beloofde Messias! In Johannes 6, direct na de wonderbare spijziging, spreekt Jezus woorden uit waarvan men verklaart: “deze rede is hard” (Joh. 6:60) en velen verlaten Hem op dat moment. Vervolgens lezen we:

> *Johannes 6 (naar ISA)*
> [67] Jezus, dan, zei tegen de twaalf: Willen jullie soms ook heengaan?
> [68] Simon Petrus antwoordde Hem: Heer, tot wie zullen wij heengaan? U hebt woorden van aeonisch leven.

de beloofde Messias
Petrus wist Wie hij voor zich had staan. Jezus is degene die woorden van eeuw-ig (Grieks: *aionion*) *leven* heeft. Petrus refereert hier niet eens aan wat hij had *gezien*, maar slechts aan wat hij had *gehoord*.
Of, zoals Petrus zegt in Mattheüs 16:16: *U bent de Christus, de Zoon van de levende God!* Petrus wist: dit is Hem, deze Jezus is degene op wie heel onze Messiasverwachting gebaseerd is en van wie alle profeten gesproken hebben. Het scharnierpunt in de tijd, de komst van de Redder van de wereld!

Ook de apostel Johannes brengt meerdere malen naar voren dat hij een ooggetuige is van deze dingen:

1 Johannes 1 (naar ISA)
[1] Dat, wat er vanaf het begin was, dat wat wij hebben gehoord, dat wat wij met onze ogen hebben gezien, dat wat wij hebben aanschouwd, en onze handen betast hebben, aangaande het woord van het leven.
(...)
[3] Dat wat wij gezien hebben, en wat wij gehoord hebben, verkondigen wij ook aan jullie...

Paulus
Paulus was niet een van de twaalf, zoals Petrus en Johannes dat wel waren. Hij was niet een van Zijn discipelen geweest. Maar Paulus had wel een ontmoeting met Hem. Hij werd geroepen door Christus Jezus vanuit de hemel.

Handelingen 9 (naar ISA)
[3] En onderweg gebeurde het, toen hij Damascus naderde, dat er plotseling licht vanuit de hemel hem omstraalde.
[4] En vallende op de grond, hoorde hij een stem tegen hem zeggen: Saul, Saul, waarom vervolg jij Mij?
[5] En hij zei: Wie bent U, Heer? En Hij zei: Ik ben Jezus, die jij vervolgt.

de opgewekte Christus aan Paulus verschenen
Paulus wordt hier geroepen door de opgewekte Christus en dit is ook het moment dat zijn veelbelovende carrière als Farizeeër eindigt. Zijn loopbaan als apostel begint hier. Christus Jezus verscheen aan hem en zou nog vaker aan hem verschijnen (Hand. 26:16). Paulus geeft later aan dat hij openbaringen heeft gehad (o.a. 2 Kor. 12:1-4; Gal. 1:16). Christus Jezus was aan hem verschenen en had hem zaken onthuld, zoals de geheimenissen.

om Christus te winnen
Door deze ontmoeting(en) heeft Paulus zijn veelbelovende loopbaan als Farizeeër als schade en vuilnis geacht (Fil. 3:7-8). Hij geeft later aan dat hij is gestenigd, gegeseld, gevangen gezet, enz. (zie bijvoorbeeld 2 Kor. 11:24-27). Dit alles om het overtreffende van de kennis van Christus en om Christus te winnen (Fil. 3:7-8).

taak
De apostelen waren *ooggetuigen*, door Christus afgevaardigd en aangesteld met een taak. Zij hadden de door God geïnspireerde woorden op Schrift gesteld en waren zich hiervan bewust (2 Tim. 3:16).

Wat zou logisch zijn voor hen om te doen? Het bij elkaar brengen van de Schriften over te laten aan kerkelijke concilies, honderden jaren nadat zijzelf overleden waren? Of: zelf de Schriften bij elkaar brengen en bundelen als nalatenschap voor de generaties die na hen kwamen en die geen beroep meer konden doen op de ooggetuigen? De vraag stellen, is haar beantwoorden.

ontsporing
In het volgende hoofdstuk wil ik laten zien wat de apostelen in hun brieven zeggen over hoe het christendom zich zou ontwikkelen. Zij waren zich bewust dat een grote ontsporing onafwendbaar en nabij was. Reden te meer voor deze afgevaardigden en ooggetuigen om zelf de belangrijke taak van het bijeenbrengen van de Schriften op zich te nemen.

5. de afval in het christendom (1) Petrus en Judas

Als we een idee willen krijgen van de urgentie die de apostelen hadden met betrekking tot het bijeenbrengen van de Schriften, hoeven we alleen hun brieven te lezen en dan met name hun laatste brieven, die zij aan het einde van hun leven hebben geschreven.

waar het begon
In Handelingen 21:20 lezen we dat er in Israël tienduizenden Joden waren die Jezus als de Messias erkenden. De eerste volgelingen van Christus waren dan ook vooral Joden. De apostelen Petrus en Judas richtten zich in hun brieven tot dit volk (1 Petr. 1:1) en voorzegden beiden een naderend oordeel.

Petrus wist dat hij spoedig zou sterven (2 Petr. 1:14) en kondigde een naderend oordeel aan. Dit oordeel kwam over Jeruzalem in 70 na Chr., toen de stad tijdens de Joodse oorlog (66–70) door de Romeinen werd verwoest. Het volk kwam in opstand tegen de Romeinen, aangewakkerd door valse profeten die beweerden dat zij zelf het beloofde koninkrijk konden vestigen. Tegen deze misleiding waarschuwt Petrus nadrukkelijk in zijn tweede brief.

Petrus waarschuwt voor:

- valse leraren die verderfelijke dwalingen invoeren en velen meeslepen (2:1-2)
- verloochening van de Heer die hen gekocht heeft (2:1)
- losbandigheid en spotters die de komst van Christus ontkennen (2:2; 3:3-4)
- gelovigen die terugvallen van de weg der gerechtigheid (2:21-22)
- mensen binnen de gemeente die als smetten en schandvlekken meedoen aan de maaltijden (2:13)
- Gods oordeel over de onrechtvaardigen, zoals bij Noach en Sodom (2:5-6,9)

Judas noemt dezelfde waarschuwingen:

- strijd voor het geloof (:3) omdat goddelozen binnensluipen (:4)
- verdraaiing van Gods genade tot losbandigheid en verloochening van Jezus Christus (:4)
- schandvlekken aan de liefdemaaltijden (:12)
- spotters die hun eigen begeerten volgen (:18)
- Gods eerdere oordelen over Israël, Sodom en Gomorra (:5,7)

conclusie
Het christendom begon onder het Joodse volk, tot wie de Twaalf zich richtten (Matth. 10:6). De ontsporing zou al vroeg toeslaan onder deze eerste gelovigen, zoals 2 Petrus en Judas ondubbelzinnig voorzeggen. Ook de Hebreeënbrief spreekt van Gods oordeel, waarin vernietiging door vuur wordt aangekondigd (Hebr. 6:8; 10:27), zoals we dat ook vinden bij Petrus en Judas.

6. de afval in het christendom (2) Paulus

In het vorige hoofdstuk zagen we hoe Petrus en Judas waarschuwen voor de ontaarding die zou plaatsvinden in het nog jonge christendom. Deze apostelen uit de Twaalf richtten zich tot het Joodse volk. Daar waren in eerste instantie vele gelovigen (Hand. 21:20), maar al snel zouden zij zich laten afbrengen van de waarheid. Maar hoe zou het daarna gaan, onder de natiën?

de toekomstvisie van Paulus op het christendom
Ook Paulus, apostel van de natiën (Rom. 11:13; 1 Tim. 2:7), spreekt duidelijk over de toekomst van het christendom. De kern van wat Paulus onderwijst is geweldig: de verwerping van de Messias door Israël betekent verzoening voor de wereld! (Rom. 11:15). Tegelijk is hij somber over wat er zal gebeuren onder de gelovigen en zegt dit op diverse plaatsen in zijn brieven.

> *1 Timotheüs 4 (naar ISA)*
> [1] Maar de geest zegt uitdrukkelijk, dat in latere tijden sommigen afstand zullen nemen van het geloof, omdat zij acht geven op geesten die doen dwalen en op onderwijzingen van demonen,
> [2] in de huichelarij van valse woorden, die hun eigen geweten dichtgeschroeid hebben.
> [3] die verbieden te trouwen en zich te onthouden van voedsel, wat God geschapen heeft om met dankzegging genuttigd te worden door de gelovigen, die ook besef hebben van de waarheid.

leringen van demonen
Paulus waarschuwt dat in latere tijden sommigen van het geloof zullen afvallen, zich laten misleiden door valse leraren en "leringen van demonen" *(Grieks: daimonion).* Het woord demonen heeft in onze oren een negatieve klank, omdat de vertalingen dit vaak weergeven met boze geesten. Maar het Griekse woord werd ook gebruikt voor godheden. Als Paulus in Handelingen 17 in gesprek is met een aantal Griekse filosofen en hij vertelt hen van Jezus en de opstanding, zeggen zij in vers 18: *"Hij schijnt een verkondiger van vreemde goden (daimonion) te zijn".*

heidense goden
Als Paulus verklaart in 1 Timotheüs 4 dat in latere tijden sommigen zich zullen laten leiden door leringen van demonen, bedoelt hij hiermee dat invloeden van heidense godsdiensten het christendom zouden binnensluipen. Het meergodendom werd op een geraffineerde wijze het christendom binnen gesmokkeld door de leer van de drie-eenheid.

voorgangers
Het onderwijzen van "leringen van demonen" gebeurt via mensen die een vooraanstaande positie innemen en onderwijzen, zoals blijkt uit vers 3, waar wordt gesproken over het verbieden om te trouwen en het afzien van voedsel. Met andere woorden: verplicht celibaat en vasten. Hierin herkennen we bijvoorbeeld de Rooms-Katholieke Kerk, die het grootste deel van het christendom beslaat, maar ook andere denominaties binnen het christendom.

Het christendom werd dus al vroeg beïnvloed door heidense invloeden en door de huichelarij van valse leraren, die hun eigen geweten dichtgeschroeid hadden (vers 2). In het Griekse woord dat hier met huichelarij is vertaald, *hupokrisei*, herkennen we ons woord "hypocrisie": het ene zeggen, maar iets anders doen. Zo is het christendom doordrenkt van hypocriete leringen: men zegt het ene, maar bedoelt iets anders, en vaak gaat het zelfs om de kern van de kerkleer.

enkele voorbeelden
Men zegt: er is één God.
Men bedoelt: er zijn drie goden: God de Vader, God de Zoon, en God de Heilige Geest.

Men zegt: God laat niet varen de werken van Zijn handen.
Men bedoelt: als je niet gelooft, of niet voor Jezus kiest, zul je voor altijd branden in de hel.

Men zegt: Gods liefde is onvoorwaardelijk.
Men bedoelt: God houdt van je, vergeeft je en redt je *als* jij in Hem gelooft en voor Hem kiest.

Men spreekt en zingt over Israël.
Men bedoelt de kerk.

Men zegt: alleen de Schrift (sola scriptura)
Men bedoelt: de Schrift moet worden gelezen binnen de traditie van de kerk en in het 'licht' van geschriften zoals de catechismus of geloofsbelijdenissen.

7. de afval in het christendom (3): nogmaals Paulus

In de eerste brief aan Timotheüs waarschuwt Paulus dat in latere tijden *sommigen* afstand zullen nemen van het geloof. Enige tijd later, wanneer Paulus zijn tweede brief aan Timotheüs schrijft, is zijn toon over het christendom nog pessimistischer en zegt hij dat de tijd zal komen waarin men de gezonde leer niet langer zal verdragen.

> *2 Timotheüs 4 (naar ISA)*
> [2] Proclameer het woord, sta erop, gelegen of ongelegen, ontmasker, vermaan en bemoedig met alle geduld en onderwijs.
> [3] Want er zal een tijd zijn, wanneer zij de gezonde leer niet zullen verdragen, maar zij zullen naar hun eigen begeerten voor zichzelf leraren bijeenhalen, die het gehoor kietelen,
> [4] en zij zullen zich afkeren van het horen van de waarheid en zich wenden tot mythen.

gezond onderwijs
De gezonde leer is datgene waarvan Paulus in 1 Timotheüs 4:11 zegt: "Beveel en onderwijs dit", namelijk dat de levende God Redder is van alle mensen, speciaal van gelovigen (1 Tim. 4:10). Van dit onderwijs zou men massaal afwijken en de redding van allen wordt door de kerk zelfs bestempeld als ketterij en dwaalleer. Men verdraagt het niet.

Daarom drukt Paulus Timotheüs op het hart dat hij wél het woord zou verkondigen, gelegen en ongelegen en anderen zou bemoedigen met geduld en onderricht (:2). Dit in tegenstelling tot hen die de gezonde leer niet verdragen en ongezonde leer zullen brengen, namelijk woorden die zij zelf willen horen. Paulus drukt Timotheüs op het hart:

> *2 Timotheüs 1 (naar ISA)*
> [13] Heb een patroon van gezonde woorden, die jij van mij hebt gehoord, in geloof en in liefde, die in Christus Jezus is.

ongezonde woorden
In het christendom is men afgedwaald van deze opdracht van Paulus. Al snel ontstonden leerstellingen waarin onbijbelse begrippen de toon zetten — termen als hel, verdoemenis, drie-eenheid, vrije wil, eeuwige dood, God de Zoon en onsterfelijke ziel. Ongezonde woorden, die we niet vinden in de Schrift, en dát patroon zouden we niet volgen.

> *2 Timotheüs 3 (naar ISA)*
> [1] Maar weet dit, dat er in de laatste dagen gevaarlijke tijden zullen ontstaan,
> [2] want de mensen zullen
> (...)
> [5] een vorm van godsvrucht hebben, maar die de kracht daarvan verloochend hebben. Mijd ook dezen!

schijn
In de laatste dagen zullen er gevaarlijke tijden komen, zegt Paulus. Hij gaat niet stuk voor stuk in op de eigenschappen die de mensen zullen hebben en die in vers 2 t/m 4 worden genoemd en daarom zijn ze hierboven weggelaten. Merk op dat Paulus het hier niet heeft over de seculiere wereld, maar over dat deel dat *een vorm van godsvrucht* heeft. Het heeft er alle *schijn* van toegewijd te zijn aan God, maar het is slechts buitenkant.

Uiterlijk, in vorm, lijken het gelovigen, omdat zij religieuze praktijken beoefenen: de naam van God gebruiken, de Bijbel zeggen te geloven, kerkdiensten bezoeken, kaarsjes branden, deelnemen aan het heilig avondmaal, praiseliederen zingen, enz. Maar de kracht van de godsvrucht ontkennen zij. Het evangelie wordt door de kerken massaal ontkend. Sterker nog, we zagen al dat zij de gezonde leer niet meer verdragen.

8. het voornemen van Petrus

In het vorige hoofdstuk hebben we gezien dat de apostelen wisten dat de christenheid in een neerwaartse spiraal zou komen, omdat men de waarheid zou loslaten. Zij waren zich dus zeer bewust van het belang om de Schriften bij elkaar te brengen en konden dat niet aan de generaties na hen overlaten.

In de laatste brieven van Petrus en Paulus, namelijk 2 Petrus en 2 Timotheüs, wijzen de apostelen er nadrukkelijk op dat men in het christendom al spoedig zou afwijken van de waarheid. Het zijn ook de brieven die veel belangrijke informatie bevatten met betrekking tot het completeren van de Schriften.

> *2 Petrus 1 (naar ISA)*
> [12] Daarom zal ik steeds bij jullie deze dingen in herinnering brengen, ook al weten jullie het, en zijn jullie in de tegenwoordige waarheid standvastig gemaakt.
> [13] Maar ik acht het rechtvaardig, zolang ik in deze tent ben, jullie op te wekken door herinnering…

Petrus wijst in de eerste verzen van 2 Petrus 1 op de positie van de gelovigen die hij aanschrijft, op de beloften van God, hun roeping en uitverkiezing. Daar zouden zij standvastig in zijn. Zolang Petrus nog leefde, zou hij zijn lezers hier steeds aan herinneren.

> [14] want ik weet, dat het afleggen van mijn tent spoedig komt, zoals ook onze Heer Jezus Christus mij duidelijk heeft gemaakt.
> [15] Maar ik zal mij beijveren dat jullie ook na mijn heengaan, bij iedere gelegenheid aan deze dingen herinnerd worden.

na Petrus' sterven
Petrus wist dat hij spoedig zou sterven. De Heer had hem dat kenbaar gemaakt (Joh. 21:18-19). Petrus zou zich beijveren, dat zijn lezers ook ná zijn sterven telkens weer aan deze dingen herinnerd zouden worden.
Later in dit gedeelte wijst Petrus op het profetische woord, de Schrift en het belang hiervan. Petrus zou zich beijveren, dat zijn lezers ook ná zijn sterven telkens weer aan deze dingen herinnerd zouden worden. Dat wijst erop dat Petrus maatregelen zou treffen om zijn getuigenis blijvend vast te leggen en te bewaren.

[16] Want wij zijn geen in wijsheid gemaakte mythen nagevolgd, wanneer wij aan jullie de macht en de aanwezigheid *(parousia)* van onze Heer Jezus Christus bekend maken, maar wij zijn toeschouwers geworden van Zijn majesteit.

geen mythen
Petrus geeft aan dat zij geen in wijsheid gemaakte mythen zijn nagevolgd. Geen woorden van menselijke wijsheid (1 Kor. 2:13), die weliswaar vroom en wijs klinken, maar krachteloos zijn, omdat het niet Gods woord is. Nee, Petrus gaf het woord door van een ooggetuige, gebaseerd op wat hij gezien had!

[17] Want Hij heeft van God, de Vader, eer en heerlijkheid ontvangen, wanneer een zodanige stem door de verheven heerlijkheid tot Hem kwam: Deze is mijn Zoon, de geliefde, in wie Ik een welbehagen heb.
[18] En deze stem hoorden wij vanuit de hemel komen, toen wij samen met Hem op de heilige berg waren.

de verheerlijking op de berg
Petrus refereert hier aan *de verheerlijking op de berg*, waar hij, Jakobus en Johannes een visioen kregen van de toekomst, van de verheerlijkte Messias in Zijn Koninkrijk (Matth.17:1-9). Het woord dat in 2 Petrus 1:16 is vertaald met *aanwezigheid (Grieks: parousia),* wordt meestal vertaald met (weder)komst. Petrus en de anderen hadden een vooruitblik gekregen naar Zijn komst in heerlijkheid!

[19] En wij hebben het profetische woord meer bevestigd, en jullie doen goed, er acht op te geven (als op een lamp, die schijnt in een groezelige plaats, totdat de dag aanbreekt, en de lichtbrenger opgaat) in jullie harten.

bevestigd
Voor het leesgemak is de tussenzin tussen haakjes gezet. Petrus spreekt over zichzelf en zijn collega-apostelen en zegt *wij hebben het profetisch woord, dat is bevestigd.* Het profetisch woord met betrekking tot de wederkomst van Christus is aan hen bevestigd, doordat zij een voorvertoning hadden gekregen van de Heer. Wat zij uit de profeten wisten over de Messias in Zijn Koninkrijk, hadden zij in een visioen gezien bij de verheerlijking op de berg.

[20] Dit eerst wetende, dat geen enkele profetie van de Schrift een eigen uitlegging heeft;
[21] want nooit werd profetie voortgebracht door de wil van een mens, maar door de heilige geest gedragen, spreken mensen van Godswege.

de Schrift
Petrus wijst op *de Schrift* (enkelvoud) en het grote belang daarvan. Hij benadrukt dat het *profetische woord* uit vers 19 één geheel vormt: de Schrift. Hoewel deze bestaat uit vele geschriften, draagt zij één naam — de Schrift. Er zijn verschillende menselijke auteurs, maar slechts één Hoofdauteur. Petrus spreekt hier dan ook over de Schrift.

In dit gedeelte maakt Petrus duidelijk dat hij zich zal inspannen om ervoor te zorgen dat zijn lezers ook na zijn sterven aan *deze dingen* herinnerd kunnen worden. Direct hierop volgt 2 Petrus 2, waar een waarschuwing klinkt tegen valse profeten en leraren die verderfelijke ketterijen (dwaalleringen) zouden invoeren. Te midden van zulke misleidende invloeden hadden de gelovigen een betrouwbaar ijkpunt nodig. De Schrift moest als geheel door de apostelen worden samengesteld en gecompleteerd, zodat de ecclesia over een vaste norm kon beschikken — het geïnspireerde Woord van God als toetssteen tegenover elke vorm van dwaalleer.

9. Petrus kende Paulus' brieven

In 2 Petrus 3 voorzegt Petrus dat er spotters zullen komen die zeggen: Waar blijft de belofte van Zijn komst? (Grieks: *parousia*, letterlijk: *aanwezigheid*). Met andere woorden: waar blijft de Heer?

In Hosea 6:2 lezen we dat God Israël "na twee dagen zal levend maken" en "op de derde dag zal oprichten". Dat betekent dat Hij na twee dagen, op de derde dag, zal komen om Israël te herstellen.

Petrus zal ongetwijfeld aan deze profetie van Hosea gedacht hebben, toen hij zei:

> *2 Petrus 3 (naar ISA)*
> [8] Maar laat dit ene niet onopgemerkt zijn door jullie geliefden, dat één dag bij de Heer is als duizend jaar, en duizend jaar als één dag.

2000 jaar
Wanneer we spreken over de "dagen" in Hosea, moeten we rekenen zoals de Heer rekent. In 2 Petrus 3:8 staat immers: één dag is bij de Heer als duizend jaar, en duizend jaar als één dag. Vanuit dat perspectief vertegenwoordigen de twee dagen in Hosea een periode van tweeduizend jaar. Deze tijd zou verstrijken vóór de wederkomst van Christus, wanneer Hij Israël zal herstellen en Zijn koninkrijk op aarde zal oprichten.
Petrus wijst op het feit dat het beloofde Koninkrijk langer op zich zou laten wachten dan aanvankelijk gedacht. Hij verklaart hierover dat we dit kunnen terugvinden in de brieven van Paulus:

> *2 Petrus 3 (naar ISA)*
> [15] en acht het geduld van onze Heer (voor) redding, zoals ook onze geliefde broeder Paulus aan jullie schrijft, naar de wijsheid, die aan hem gegeven wordt,
> [16] zoals ook in al de brieven, waarin hij over deze dingen spreekt. Daarin zijn sommige dingen moeilijk te begrijpen, die de onkundigen en onstandvastigen tot hun eigen ondergang verdraaien, evenals ook de overige Schriften.

Petrus wist: Paulus' brieven behoren tot de Schrift
Petrus verklaart in deze verzen op de hoogte te zijn van de inhoud van *alle brieven van Paulus en stelt ze gelijk aan de overige Schriften.* Petrus wist dus dat Paulus' brieven tot Gods woord behoren en dat zij samen met de Hebreeuwse geschriften en geschriften van de andere apostelen behoorden tot dé Schrift.

urgentie
Dit alles schrijft Petrus vlak voordat hij zou gaan sterven en hij zegt in zijn brief dat hij zich zal beijveren dat zijn lezers ook na zijn heengaan steeds weer aan deze dingen herinnerd zouden kunnen worden. Daarmee laat Petrus zien hoe belangrijk hij het vond om de Schriften bij elkaar te brengen en te bewaren, zodat het getuigenis van Gods Woord bewaard bleef en blijvend richting zou geven aan de gelovigen.

In het volgende hoofdstuk zullen we zien dat Marcus, die door Petrus "mijn zoon" wordt genoemd, Petrus' verbinding is met de apostel Paulus.

10. wat Paulus deed voordat hij zou sterven

In het vorige hoofdstuk zagen we dat Petrus wist dat het niet lang meer zou duren voordat hij zou sterven. Ook Paulus wist dat hij niet lang meer zou leven. Hij schrijft dit in zijn tweede brief aan zijn medewerker en opvolger Timotheüs, die hij "echt kind in het geloof" noemt (1 Tim. 1:2).

> *2 Timotheüs 4 (naar ISA)*
> [6] (...) en het moment van mijn ontbinding is aanstaande.
> [7] Ik heb de goede strijd gestreden, ik heb mijn loopbaan tot een einde gebracht, ik heb het geloof bewaard.

maar jij
Paulus waarschuwt Timotheüs in deze brief voor de gevaarlijke tijden die zullen komen (2 Tim. 3:1). Het christendom als geheel zal zich van het evangelie afkeren. Deze brief is zeer persoonlijk. Paulus spreekt Timotheüs meerdere keren direct aan met de woorden: "Maar jij". Terwijl de massa is afgeweken, richt hij zich tot de enkeling.

De loopbaan van Paulus komt ten einde en hij geeft het stokje door aan Timotheüs. In zijn laatste woorden aan Timotheüs heeft hij nog zeer belangrijke zaken door te geven.

> [9] Beijver je om spoedig naar mij toe te komen.
> [10] Want Demas liet mij in de steek, omdat hij de huidige aeon liefheeft. Hij ging naar Thessalonica, Crescens naar Galatië, Titus naar Dalmatië.

urgentie
Paulus had haast, gezien het gebruik van het woord *spoedig*. Hij wist dat zijn sterven aanstaande was en wilde nog iets belangrijks regelen. Daarvoor had hij Timotheüs nodig, want velen hadden zich op dat moment al van hem afgekeerd (2 Tim. 1:15) en hem verlaten (2 Tim. 4:16). Anderen waren belast met andere taken, zoals Crescens en Titus.

> [11] Alleen Lukas is nog met mij. Haal Marcus op en breng hem met je mee, want hij is voor mij zeer bruikbaar in de dienst.

zoon van Petrus
Alleen Lukas is nog bij Paulus. Van Lukas weten we dat hij ook de schrijver is van twee Bijbelboeken: het evangelie van Lukas en het boek Handelingen. Twee belangrijke documenten in verband met het bij elkaar brengen van de overige Schriften.

Daarnaast noemt Paulus *Marcus* en vraagt aan Timotheüs om hem mee te nemen. Marcus wordt door Petrus "mijn zoon" genoemd (1 Petr. 5:13). Een zoon is in de Bijbel een erfgenaam. Marcus was de rechterhand en opvolger van Petrus en Petrus had iets wat hij *zijn zoon* zou nalaten.
Paulus zegt tegen Timotheüs dat Marcus hem tot veel nut voor de dienst is. Maar wat voor dienst dan?

> [13] Als jij komt, breng dan de omslag mee, die ik in Troas bij Karpus achterliet, en ook de boekrollen, vooral de perkamenten.

omslag
Het woord dat hier vertaald is met "omslag" is het Griekse *phelonen* en wordt in de Statenvertaling en NBG vertaald met *(reis)mantel*. In de Griekse literatuur heeft dit woord veel verschillende toepassingen. Het woord duidt altijd op een omhulsel of bescherming. Dit kan een mantel zijn, maar

ook een omslag voor heel andere toepassingen, zoals voor het vervoeren van boeken, instrumenten, en andere zaken. Het kernidee is altijd: iets dat omhult of beschermt.

jas?
Zou het niet vreemd zijn, dat Paulus, die op het punt staat te sterven en haast heeft om nog zaken gedaan te krijgen en de juiste mensen hiervoor bij elkaar te krijgen, zich druk maakt om zijn jas? De vertalers hebben gedacht uit het verband op te moeten maken dat het hier om een mantel gaat, omdat Paulus in vers 21 zegt: “Beijver je vóór de winter te komen.” Maar vers 21 is acht verzen verder dan het vers waar gesproken wordt over de omslag.
In vers 13 spreekt Paulus over: de omslag, de boeken en de perkamenten. Veel logischer is het dus dat Paulus een omslag bedoelt die bedoeld is voor het ordenen en vervoeren van documenten, namelijk boeken en perkamenten.

de geschriften
Paulus was zich bewust van zijn naderende levenseinde, en spande zich in om de Schriften bij elkaar te verzamelen! Timotheüs wist waar Paulus op doelde. Het ging Paulus niet zomaar om wat boeken en geschriften, maar Paulus geeft aan: “breng *de* omslag mee, en ook *de* boeken, vooral *de* perkamenten”. De Griekse woorden die vertaald zijn met de boeken zijn: *ta biblia*. Hierin herkennen we nog ons woord bijbel. Een bibliotheek van verschillende geschriften.

Paulus was bezig de geschriften te verzamelen om ze bij elkaar te brengen en zo de Schrift te completeren!

11. alle Schrift is door God geïnspireerd

In voorgaande hoofdstukken zagen we hoe Petrus en Paulus zich hebben toegelegd op het bij elkaar brengen van de Schriften. Petrus had als opvolger Marcus en de plaatsvervanger van Paulus was Timotheüs.. Paulus roept Timotheüs op naar hem toe te komen, om Marcus mee te nemen en de boeken en perkamenten.

het belang van de Schriften
Als we terug bladeren in de 2e Timotheüs brief, zien we dat vóórdat Paulus Timotheüs vraagt zijn boeken en perkamenten mee te nemen, om zo zijn bibliotheek op orde te brengen, hem wijst op het belang van de Schriften.

> *2 Timotheüs 3 (naar ISA)*
> 14 Maar blijf jij in wat jij leerde en toevertrouwd werd, omdat jij weet van wie jij het leerde,
> 15 en dat jij van kind af aan de heilige Schriften kent, die jou wijsheid kunnen geven tot redding door het geloof, dat in Christus Jezus is.

Het “maar jij” klinkt nog een aantal keren in deze brief (2:1; 3:10). Hier in 2 Timotheüs 3:14 is het de tegenstelling tot degenen die een vorm van godsvrucht hebben, maar de kracht ervan verloochend hebben (2 Tim. 3:5). Die kracht is de Schrift en daar gaat Paulus het vervolgens over hebben. Timotheüs was opgegroeid met de heilige Schriften (zie ook 1:5).

> 16 Heel de Schrift is door God geïnspireerd, en is heilzaam tot onderwijzing, tot aantoning, tot opvoeding, die in rechtvaardigheid is.

door God geademd
Waar in dit vers staat: *door God geïnspireerd*, staat in de Griekse grondtekst één woord: *theopneustos*. Dat betekent letterlijk: *door God geademd*. Zoals Adam een levende ziel werd, doordat God Zijn adem van leven in zijn neusgaten blies (Gen. 2:7), zo is Zijn woord levend, omdat God Zijn geest erin blaast. Vergelijk ook: Johannes 20:22.
Alle (of: elke) Schrift, zegt Paulus. Dit betekent dat Timotheüs ook heel de Schrift kende. Hij was van al deze geschriften op de hoogte. Dat blijkt ook uit het volgende vers.

> [17] opdat de mens van God toegerust zal zijn, tot elk goed werk volkomen toebereid.

volkomen en volmaakt
Het is *alle* Schrift, of *heel* de Schrift die de mens van God, de gelovige, volkomen toerust en tot ieder goed werk volkomen toebereid. Als deze Schrift niet compleet is, is de gelovige ook niet volkomen toegerust.

van de kinderlijke fase tot volwassenheid
Daarom sprak men in de beginperiode van de ecclesia, toen het woord nog niet compleet was, nog in talen en profeteerde men nog. Dit is wat de Schrift *ten dele* noemt (1 Kor. 13:9), dat is: *fragmentarisch* of *gedeeltelijk*, hier wat, daar wat.
Het is ook waarvan in 1 Korinthe 13:11 wordt gezegd: “Toen ik een kind was, sprak ik als een kind, was ik gezind als een kind en rekende ik als een kind. Maar toen ik een man ben geworden, heb ik de dingen, die van een kind waren, teniet gedaan”.
En in vers 10: “Maar wanneer de volwassenheid komt, dan zal dat wat ten dele is, teniet gedaan worden.”

Die volwassenheid is gekomen, het woord is compleet!

12. Jakobus, Petrus en Johannes

Er zijn nog meer aanwijzingen die wijzen op de invloed van Paulus bij de totstandkoming van onze Bijbel. Zo verwijst hij in zijn brief aan de Galaten (hoofdstuk 2) naar drie van zijn mede-apostelen: Jakobus, Kefas (=Petrus, Joh.1:42) en Johannes.

twee bedieningen
In Galaten 1 en 2 spreekt Paulus over zijn unieke bediening. Hij had zijn evangelie rechtstreeks van Jezus Christus ontvangen (1:12) en was niet ten rade gegaan bij vlees en bloed (1:16), ook niet bij de andere apostelen (1:17-19). Maar ondanks de bijzondere bediening van Paulus, die losstond van de Twaalf, was er wel *overeenstemming* over het verschil van roeping.

> *Galaten 2 ISA*
> [9] en toen zij de genade erkenden, die aan mij gegeven is, gaven Jakobus, Kefas en Johannes, die steunpilaren schijnen te zijn, aan mij en Barnabas de rechterhand van gemeenschap: opdat wij inderdaad, voor de natiën, en zij voor de besnijdenis zouden zijn.

afspraak
Hier vinden we een akkoord tussen de apostelen, over het verschil in bediening die wordt bezegeld met een handdruk. Aan Paulus was het evangelie van de voorhuid toevertrouwd en aan Petrus en de Twaalf dat van de besnijdenis (2:7). Paulus had een evangelie voor de natiën, de Twaalf een boodschap voor de besnijdenis, het Joodse volk.

overeenkomst in boodschap
Het fundament van deze verschillende evangeliën was gelijk, zo onderwijst Paulus elders: Christus is gestorven, begraven, opgewekt op de derde dag en verschenen aan vele getuigen (1 Kor.15:3-8). Dat is wat zowel Paulus als de Twaalf verkondigden (1 Kor.15:11).

verschil
Over het verschil in het evangelie van de voorhuid en het evangelie van de besnijdenis valt veel te zeggen, maar dat zou te ver afwijken van het onderwerp.
Kort gezegd: de Twaalf verkondigden aan het Joodse volk dat als zij zich zouden bekeren, de Messias vanuit de hemel zou terugkeren en Zijn Koninkrijk zou vestigen (Hand. 3:19-21).
Paulus wist echter dat Israël zich niet zou bekeren en dat door de misstap van het Joodse volk redding naar de natiën werd gezonden (Hand. 13:46; 28:28).

Paulus noemt in Galaten 2:9 de namen van de apostelen precies in de volgorde zoals we hun geschriften ook vinden in onze bijbel. Opmerkelijk genoeg vinden we hun geschriften dus in precies dezelfde volgorde:

Jakobus
1 Petrus
2 Petrus
1 Johannes
2 Johannes
3 Johannes

13. indeling van de Bijbel

De indeling van de Bijbel zoals wij die kennen, is gebaseerd op de indeling van de Vulgaat. Dit is een Latijnse vertaling die tot stand kwam tussen de jaren 390 en 405 na Christus. Echter, in diverse manuscripten van de Griekse grondtekst die ouder zijn dan de Vulgaat, wordt een andere volgorde aangehouden. De verschillen zie je in de afbeelding onderaan dit hoofdstuk.

eerst de Jood, dan de Griek
Opmerkelijk is dat in de oude Griekse handschriften na de Evangeliën en Handelingen, eerst de brieven komen van de apostelen die behoren tot de Twaalf en daarná de brieven van Paulus. Herkennen we hierin ook niet de boodschap van Paulus: eerst de Jood, en ook de Griek? (o.a. Rom. 1:16)

Verder zijn beide indelingen logisch. Eerst de geschiedenisbeschrijvingen van Jezus en de apostelen in de Evangeliën en Handelingen, gevolgd door de 21 brieven waarin Christus niet zichtbaar aanwezig is op aarde, maar *verborgen*, gevolgd door de *Openbaring* van Jezus Christus.

drie keer zeven
Zeven brieven gericht aan de Jood (Jakobus t/m Judas). Veertien brieven (2×7) van Paulus, als we tenminste de brief aan de Hebreeën meerekenen bij de brieven van Paulus. Wat dat betreft: let op de opmerkelijke positie van Hebreeën in Griekse manuscripten: tussen 2 Thessalonicenzen en 1 Timotheüs! Is dit geen sterke aanwijzing dat Hebreeën door Paulus is geschreven?

Alles bij elkaar telt ons Nieuwe Testament 27 boeken. Voor het Oude Testament rekent men normaal gesproken 39 boeken. Samen zijn dat 66 boeken. Het boek Psalmen bestaat echter uit vijf

afzonderlijke boeken. Wanneer we deze vijf ook afzonderlijk tellen, komen we op een totaal van 70 boeken. Wederom een veelvoud van zeven (10×7).

Zeven is een uitdrukking en uitbeelding van volheid en dus van compleetheid. Met betrekking tot het woord van God zegt de Schrift:

> *Psalm 12 (naar ISA)*
> [6] De woorden van JAHWEH zijn zuivere woorden, zilver dat gelouterd is in een smeltkroes op het land, zeven malen gezuiverd.

14. de indeling van de Joodse Tenach (slot)

Tot slot kijken we naar de indeling van de Hebreeuwse Tenach, de boeken die wij vinden in het Oude Testament. De Joodse indeling van de Hebreeuwse geschriften is een heel andere dan die van het Oude Testament. Tenach staat voor:

1. T van Thora (Wet)
2. N van Nevi'iem (Profeten)
3. CH van Ketoeviem (Geschriften)

De Wet, de Profeten en de Geschriften zijn in de Tenach als volgt ingedeeld:

De wet

1. Genesis
2. Exodus
3. Leviticus
4. Numeri
5. Deuteronomium

De profeten

6. Jozua en Richteren
7. Het boek van Koningen (Samuël en Koningen)
8. Jesaja
9. Jeremia
10. Ezechiël
11. De twaalf kleine profeten (Hosea t/m Maleachi)

De Geschriften

12. De Psalmen
13. De Spreuken
14. Job
15. Hooglied
16. Ruth
17. Klaagliederen
18. Prediker
19. Esther
20. Daniël
21. Ezra-Nehemia (één boek bij de Joden)
22. Kronieken (één boek bij de Joden)

22
Volgens deze oude telling bestaat de Tenach uit 22 boeken. Als we daarbij de 27 boeken van het nieuwe testament optellen, komen we op een totaal van 49 boeken. Ook hier weer een veelvoud van zeven (7×7).
Opmerkelijk is in dit verband dat het Hebreeuwse alfabet 22 letters kent. Dat komt overeen met het aantal boeken in de Tenach.

De hele Schrift kunnen we ook nog opdelen in zeven delen:

1. De Wet
2. De Profeten
3. De Geschriften
4. De historische boeken (de Evangeliën en Handelingen)
5. De 7 brieven gericht aan Joden (Jakobus, 1 en 2 Petrus, 1, 2 en 3 Johannes en Judas)
6. De 14 brieven van Paulus
7. Openbaring

compleet
Ook in de structuur en indeling van de Schrift vinden we Gods handtekening terug!
God zorgt voor Zijn woord en heeft ons de complete openbaring van Zijn wil nagelaten in de Schrift.
Zijn woord is compleet!

> *Efeze 4 ISA*
> [14] opdat wij geen onmondigen meer zijn, op en neer golvend, en meegedragen wordend in iedere wind van leer, in de willekeur van de mensen, in sluwheid, met het oog op de methodiek van de dwaling.
> [15] Maar waarheidsgetrouw zijnde in liefde, zullen groeien in Hem, de Alles, die het Hoofd is, Christus.